

ALTERNATIEVE TROONREDE 2003

Vandaag ben ik uw koningin voor één dag.

Officieel roepen de meeste leden van de Staten-Generaal drie keer 'hoera' als de koningin binnenkomt om de troonrede voor te lezen. Maar ik ben een alternatieve koningin en dit wordt een alternatieve troonrede. Dus gaat het hier anders toe dan in de ridderzaal. Om te beginnen hoeft hier niemand 'hoera' te roepen, uitsluitend en alleen voor een *persoon*.

Hoerageroep kunnen we beter bewaren voor het moment waarop er goede voornemens bekend worden gemaakt of (nog beter!) als er *prestaties* geleverd worden. En wat dat betreft hebben we vandaag bitter weinig redenen om 'hoera' te roepen.

Dat vind ik... én dat vinden de leden van mijn schaduwkabinet. Maar mijn alternatieve bewindslieden denken dan ook in *mensen* en niet in *centen*. Niet het rekenmachientje maar de méns is de maat voor onze opmerkingen en voorstellen, die ik vandaag aan u wil voorleggen.

Leden der Staten-Generaal, lieve mensen,

Natuurlijk is er het afgelopen jaar wel eens reden geweest om 'hoera!' te roepen. We hebben toch maar weer mooi twee voetbalploegen die meedoen in de Championsleague.

En... we hadden de warmste zomer sinds mensenheugenis. Dat was genieten voor de meesten van ons en zeker voor hen die hun wiegje of hun wortels in zonniger delen van de wereld hebben.

Maar om die zomer nu op het conto van Jan-Peter te schrijven, dat gaat mij wat ver. Ik heb de indruk dat de leden van zijn kabinet zelfs onverstandig hebben gereageerd op deze zomer... dat ze in de hete zon hun ministersteek hebben afgezet en daardoor een collectieve zonnesteek hebben opgelopen.

Want hoe moeten wij de regeringsplannen voor komend jaar anders interpreteren? Die zijn niet eens volgens het poldermodel opgesteld maar volgens een koldermodel!

Ik zal de ernstige voorbeelden van de collectieve zonnesteek de revue laten passeren:

- .-. Het ergst er aan toe lijkt me minister Zalm, bij wie de stoppen nu helemaal zijn doorgeslagen. Deze gulle lachebek wil kennelijk de geschiedenisboeken in als de Grootste Bezuiniger Aller Tijden.
- .-. En dan minister De Geus – ooit een bewogen vakbondsman en het sociale gezicht van het kabinet - die wil mensen die buiten hun schuld werkloos worden na de WW meteen naar de bijstand sturen.
- .-. Minister Hoogervorst van Volksgezondheid (ooit een links student) laat zijn ware gezicht ook zien. Die wil de tandarts, de pil en de IVF uit het ziekenfonds schrappen.
- .-. Staatssecretaris Schultz wil nog meer vliegtuigen - en dus - herrie, stank en gevaar loslaten op de omwonenden van Schiphol, die toch al niet meer buiten konden zitten.
- .-. Minister Van Ardenne vindt dat de zon al genoeg schijnt in de Derde Wereld en wil een deel van het ontwikkelingsbudget overhevelen naar ons eigen leger.
- .-. Minister De Hoop Scheffer loopt intussen kwispelend achter het duo Bush & Blair aan en verkoopt ons op hun gezag een oorlog om olie alsof het een democratiseringsactie is.
- .-. En tot slot Balkenende zelf: die vertoont sinds deze zomer paranoïde trekjes want hij houdt vitale stukken over oorlog en vrede nu zelfs voor zijn eigen kabinetleden geheim.

Volgens ons schaduwkabinet is het niet eerlijk om het héle land op te laten draaien voor de zonnesteek van één kabinet. Wij stellen dus voor om al die rare zomerplannen af te schieten en vaart te maken met een beter en socialer beleid.

Hoe we dat willen aanpakken? Luister:

Om te beginnen kunnen een heleboel dingen voor hetzelfde geld een stuk effectiever. Je kunt kinderbijslag bijvoorbeeld inkomensafhankelijk maken. Je kunt domme en onnodige bureaucratie opruimen. Je kunt economische subsidies die geen effect hebben afschaffen. Je kunt stoppen met het geven van gouden handdrukken bij overheid en semi-overheid. Je kunt de topinkomens aan banden leggen. Je kunt belastingfraude opsporen en je als overheid niet langer laten bedonderen door bouwbedrijven en andere ondernemingen.

Verder kun je kijken wat het hardste nodig is en dát het eerste doen. Ja, dat klinkt logisch, maar helaas gaat het zo niet in ons land. Want dan zou er geen geld meer verspild worden aan prestigeprojecten en zouden bodemloze putten als Betuwelijn en de hogesnelheidstrein niet met nóg meer gemeenschapsgeld gevuld worden. Dan zou Washington worden gebeld en de Joint Strike-bommenwerpers áfbesteld.

Dat zijn een paar voorbeelden om voor hetzelfde geld meer te doen voor de *mensen*.

Als het nodig is kunnen we ook best tijdelijk wat geld lenen. Dat doen andere landen ook en die zijn op dat punt verstandiger dan wij. In de afgelopen jaren van economische voorspoed hebben we veel meer geleend geld teruggegeven dan andere landen deden. Dus kunnen we, nu het economisch wat tegenzit, best een beetje extra lenen.

Geld lenen is geen probleem, geld terugbetalen, dáár gaat het om. En er is geen reden om bang te zijn dat we onze schulden niet kunnen betalen. Want de overheid mag dan een klein financieringstekort hebben, sámen hebben wij nog steeds een stevig financieringsóvershot. Dat heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek uitgerekend: het totaal van de Nederlandse bestedingen (dat wil dus zeggen: de gezinsconsumptie, de bedrijfsinvesteringen plus de overheidsbestedingen samen) is minder dan wat we met z'n allen produceren. Daar zit een overschot van ruim 25 miljard euro per jaar.

Laten we met die bestedingsruimte onze economie verstandig stimuleren in plaats van de hand krampachtig op de knip te houden. Want zo wordt de economische krimp alleen maar aangejaagd, wordt de werkloosheid vergroot, de koopkracht verlaagd en de tweedeling verergerd!

Ik vind het trouwens onbeschaafd om - als je minder geld wilt uitgeven - de mensen die toch al het minste hebben meteen het hardste te pakken. Laten we eerst een bijdrage vragen aan degenen die het al jaren voor de wind gaat en die soms niet eens weten wat ze met al hun geld moeten doen. In de afgelopen jaren heeft de top van het bedrijfsleven zich schaamteloos mogen verrijken, maar nu we in een economische recessie zijn beland (mede door hun foute investeringen overigens...) blijven zij hun topinkomsten nóg verder verhogen. Dat is een schande en dat moet worden gestopt.

De FNV zegt terecht dat het kabinet-Balkenende wél werklozen, zieken, bejaarden en bijstandsmoeders durft te pakken maar niet het lef heeft de topinkomens en de gouden handdrukken van topmanagers aan te pakken.

Jammer alleen dat oud-FNV-voorzitters als Kok en Stekelenburg hun button met de tekst '*ik pik het niet!*' zijn kwijtgeraakt toen ze zich lieten inhuren als bedrijfscommissaris...

Mijn schaduwkabinet stelt voor om van minimumloon en sociale uitkeringen af te blijven, net als van de verworven rechten van werknemers.

Er zijn ándere manieren om aan meer inkomsten te komen. Dat kan door bijvoorbeeld een redelijker bijdrage te vragen aan de velen die het nog steeds héél goed gaat. Wij weten dat veel rijke landgenoten het zelf ook redelijk vinden als vermogende mensen een bescheiden vermogensbelasting en een redelijke vermogenswinstbelasting afdragen, als grootverdieners wat meer inkomstenbelasting gaan betalen, als bezitters van erg dure huizen wat minder

hypotheekrenteaftrek krijgen, als grote ondernemingen wat meer vennootschapsbelasting betalen en bestuurders van ondernemingen hun inkomens ook onder een CAO laten vallen. En laten we eerlijk zijn.... zo hóórt het toch in een beschaafd land?!

Als het aan déze koningin ligt, komt er geen eigen risico van 200 euro per jaar en geen hernieuwde medicijnenknaak (die knaak zou nu trouwens al anderhalve euro per doktersrecept worden, want sinds de euro is alles duurder geworden).

De FNV heeft becijferd dat door die plannen vooral oudere mensen straks 500 euro per jaar extra kwijt raken aan hun gezondheidszorg. Daarnaast weten we (op basis van eerdere ervaringen en onderzoek van de Consumentenbond) dat de administratieve rompslomp van dit soort regelingen heel groot is. Daardoor groeit de kans weer dat mensen ten onrechte afzien van zorg die wél voor hen beschikbaar is. Het is niet voor niets dat de Nederlandse Patiëntenvereniging, het comité Zorg voor Iedereen en veel andere organisaties in de zorg ook 'néé!' zeggen tegen deze regeringsplannen.

Wij vinden dat de gezondheidszorg betaald moet worden via inkomensafhankelijke premies. En in plaats van mensen eigen bijdragen en risico's op te dringen, willen wij maatregelen om de agressieve en explosieve marketing van de farmaceutische industrie – waarmee nu zo'n 450 miljoen euro is gemoeid – in te dammen. Maatregelen waardoor het voorschrijfgedrag van artsen minder gestuurd gaat worden door artsenbezoekers en meer door de behoeften van de patiënt en de inzichten van de arts zélf.

Wij zetten ons in voor het behoud van kleinschalige ziekenhuizen, zoals in Veghel en Oss. Door toekenning van een kleinschaligheidspremie wordt de bouw van een groot ziekenhuis in die regio overbodig.

Ons schaduwkabinet stelt maatregelen voor om het leven van de ouderen onder ons te veraangename in plaats van het aan te tasten met hardvochtig beleid. Wij zien af van een efficiëncykorting van 0.8% op de ouderenzorg. Nu al kan in verzorgingshuizen, zoals Vita Nova, niet de zorg worden geboden waar ouderen recht op hebben.

Als het om de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar gaat, zeggen wij beloofd is beloofd. Wij gaan oudere werknemers niet hun recht op de VUT afnemen en we gaan oudere werklozen niet voor hun pensioen nog snel even in de bijstand stoppen, zoals onder andere bij Desso dreigt te gebeuren. En als er meer werkers zijn dan er werk is? Dan kiezen wij voor arbeidstijdverkorting. Samen delen! We werken om te leven, niet omgekeerd. Onze ouderen hebben met hún werk ónze maatschappij opgebouwd en recht op een goed verzorgde oude dag. Beter één goed en integraal ouderenbeleid in de hand dan tientallen nieuwe bommenwerpers in de lucht!

Wij gaan ervan uit dat de Tweede Kamer op korte termijn de oorzaken op een rij zet van de gegroeide achterstand en achterstelling van een deel van onze allochtone Nederlanders en op basis daarvan maatregelen treft om die tweedeling aan te pakken en stap voor stap op te heffen. Daarbij dient speciale aandacht te zijn voor de oudere allochtonen die na jaren van hard werk nu soms erg vereenzaamd en geïsoleerd zijn. Zo mogen we niet met onze burgers omgaan!

Wij willen ook meer aandacht voor de ouderen van straks. Dus voor de jeugd van vandaag. De kosten voor ouders met schoolgaande kinderen in het voortgezet onderwijs rijzen de pan uit. Steeds meer ouders worden gedwongen om bij de schoolkeuze na de basisschool niet in de eerste plaats de *capaciteiten* van hun kind te laten wegen, maar de *kosten* van de vervolgopleiding. Een dubbel aantal ouders heeft nú al een lening moeten afsluiten om de schoolkosten van hun kinderen te kunnen betalen.

Hier schiet de tegemoetkoming door de overheid schromelijk te kort en zo wordt de tweedeling in het onderwijs (en in de samenleving) aangewakkerd. Al in 1978 werd door de Nederlandse regering een Europees verdrag ondertekend waarin wordt afgesproken dat het basis- én voortgezet onderwijs voor leerlingen *kosteloos* dient te zijn. De regering heeft het 25 jarige jubileum van dit verdrag in grote stilte laten passeren. Waarschijnlijk omdat ze het verdrag nog nooit in de praktijk heeft gebracht. Dat wordt dus na al die tijd écht hoog tijd!

Laten we het hier ook eens hebben over ons verzuilde onderwijsbestel. Dat bestel is bijna een eeuw oud en dus niet meer van deze tijd. Twee van de drie regeringsfracties zeiden vóór de laatste Kamerverkiezingen óók dat het moet worden aangepast. Maar in het regeerakkoord staat dat het onderwijsbestel blijft zoals het is. Wij vinden dat een vergissing. Er dient werk gemaakt te worden van één 'school', zonder voorvoegsels zoals: protestants-christelijk, katholiek, islamitisch, algemeen-bijzonder, of wat dan ook. De school in Piekenhoef zou daar het eerste voorbeeld van kunnen zijn. We moeten naar één school waar kinderen van jongs af aan op een vanzelfsprekende manier in aanraking kunnen komen met vriendjes uit andere culturen en religies. Dat bevordert de integratie en het scheelt ook nog eens vele miljarden euro's die de verzuiling nu kost. Dát geld kan straks als extraatje in de *kwaliteit* van het onderwijs worden gestoken.

Vergissingen dreigen er straks gemaakt te worden bij de invoering van de nieuwe Wet op de Jeugdzorg. Door de onsamenvangende en ingewikkelde manier van financiering dreigt de jeugdzorg een bureaucratisch stelsel te blijven. Terwijl iedereen die ermee te maken heeft, wéét dat precies dát een van de grootste ergernissen is voor jongeren, ouders en hulpverleners. Onvergeeflijk is ook dat deze nieuwe wet wel spréékt van recht op jeugdzorg voor *iedereen* – maar vervolgens kinderen van illegalen dat recht ontzegt. Dat is in strijd met het internationale verdrag voor de rechten van het kind. Die uitzondering moet dus snel worden geschrapt. Gelukkig hebben kinderrechtvaarders al laten weten dat zij voorrang zullen geven aan het internationale verdrag boven deze *discriminatieregeling* van het kabinet Balkenende. Voor de jeugdzorg is ook méér geld nodig. Dat de regering de financiering van de bureaus jeugdzorg heeft overgedragen aan de provincies is tot daaraan toe, maar dat het gebeurd is zonder er voldoende geld bij te leggen is het zoveelste voorbeeld van zuinigheid die de wijsheid bedriegt. Ik ben blij met het protest dat hierover uit Brabant heeft geklonken. Door die zuinigheid krijgen we immers straks de jeugd die we verdienen. Ik bedoel: steeds meer kinderen die de aansluiting met de samenleving missen en in criminaliteit terecht komen – waardoor ze ons vervolgens veel meer geld kosten dan een deugdelijke financiering van de bureaus jeugdzorg. En dan praat ik nog niet over de menselijke ellende die het gevolg is van onvoldoende preventief beleid in de jeugdzorg!

Natuurlijk: jongeren die ontsporen moeten worden gestraft, behandeld en heropgevoed. Maar daar moeten dan wel voldoende mogelijkheden voor zijn. En die zijn er niet. Daarom stellen wij voor om meer middelen beschikbaar te stellen voor begeleiding. Dat zou al vrij simpel kunnen door het Ministerie van Justitie geen bemoeienis meer te geven met de plaatsing van deze jongeren. Nu moet de gezinsvoogd na de machtiging tot uithuisplaatsing eerst allerlei stukken sturen naar dat ministerie, wat de uithuisplaatsing weken vertraagt, waarna alle werk nog eens nodeloos wordt overgedaan door de ministeriële ambtenarij. Laat dat werk over aan het Zorgtoewijzingsorgaan van het bureau jeugdzorg. Da's voordeliger én verstandiger!

We lijken in dit land steeds minder verdraagzaam te zijn voor jeugdig wangedrag en roepen steeds al snel: 'Aanpakken en opsluiten!' Dat gebeurt ook. Wij sluiten méér jongeren op dan in de ons omringende landen - en ook voor steeds langere tijd. Niet alleen onze economie lijkt

zo steeds meer onder Amerikaanse invloed te komen ook ons strafrechtelijk ingrijpen. En net als daar worden de omstandigheden waaronder de straf wordt uitgezeten steeds armzaliger. Wij willen het anders. We willen aanzienlijk meer penitentiaire programma's voor volwassenen en scholing- en trainingsprojecten voor minderjarigen buiten de inrichting. Onder duidelijk toezicht van de reclassering. Het is ook goedkoper om de reclassering beter te financieren dan om meer mensen op te sluiten. Er moet gestopt worden met het ineffectieve gemodder in inrichtingen en daarbuiten dat voor *behandeling* doorgaat. Niet de *populariteit* van een project moet worden gesubsidieerd maar de *effectiviteit* van de interventie. Alleen als we kiezen voor goede behandelmethodes en niet voor geëxperimenteer met gedetineerden is er hoop op een positieve sociale ontwikkeling en... minder recidive. En daar gaat het immers om.

Onze jeugd groeit op in een Nederland dat steeds meer deel wordt van de Europese Unie. Maar wat voor Unie is dat, waarin we ook nu weer geconfronteerd worden met gesjoemel en frauduleus gedrag, zoals dit keer bij Eurostat?

In de Europese Unie spelen zich nog steeds taferelen af die je eerder in een Augiasstal verwacht dan in een samenwerkingsverband dat de pretentie heeft van alle Europeanen broeders te maken. Er is een permanente wanverhouding tussen pretenties en prestaties. En de kloof tussen burgers en bestuur wordt niet kleiner. Daar zal echt iets aan moeten veranderen, wil de Unie haar inwoners in de toekomst enig saamhorigheidsgevoel kunnen geven. Ons schaduwkabinet wil in ieder geval dat de bevolking zijn mening kan geven over de nieuwe Europese grondwet, zeker omdat daarin op een aantal punten de rechtspositie van de burgers wordt aangetast. Een referendum daarover moet samengaan met de Europese verkiezingen in juni volgend jaar. Dan wordt de opkomst misschien ook wat hoger!

De na veel strijd bevochten verbeteringen op het terrein van het dierenwelzijn zijn voor een belangrijk deel weer teruggedraaid onder Balkenende-I en worden niet hersteld onder Balkenende-II. Als het aan ons ligt moet dat wel gebeuren.

Ten onrechte wordt er ook gemorrelt aan het moratorium op gasboringen in natuurgebieden en dreigt er kostbaar groen te moeten wijken voor mensen met veel poen, want die willen bouwen in het buitengebied dat nu nog van iedereen is. Deze regering is te gevoelig voor die verwerende mensen. Ze dreigt óók te gevoelig te worden voor de Amerikaanse druk om meer ruimte aan genetisch gemanipuleerd voedsel te geven, ook al wil een meerderheid van onze bevolking daar niets van weten.

Wij stellen voor om de moratoria over de natuurgebieden en het genetisch gemanipuleerd voedsel naar letter en geest te handhaven en ze niet als nationaal en internationaal wisselgeld te beschouwen. Dus: geen plezierjacht - ook niet in de bossen van Oss-, geen villa's in natuurgebieden, geen extra ruimte voor bio-industrie, geen geklooi met genetische manipulatie. Is dat duidelijk?

In internationaal verband maken wij ons grote zorgen over de opstelling van de regering. Het slaafse volgen van de politiek van Bush is precies het tegenovergestelde van wat wij willen. Wij willen een Nederland dat zich onafhankelijk in de internationale politiek opstelt; een Nederland dat het aandurft om *nee* te zeggen tegen militaire en economische avonturen van deze Amerikaanse president; een Nederland dat *ja* durft zeggen tegen voorstellen uit de Derde Wereld om iets structureel te veranderen aan de oneerlijke schuldenlast en de oneerlijke eisen van Internationaal Monetair Fonds en Wereldbank; een Nederland dat het durft om de door de Wereldhandelsorganisatie gelegitimeerde oneerlijke concurrentiepositie van de Derde Wereld aan te pakken; wij willen een Nederland dat echt aan het ideaal van één wereld gaat werken.

Daarom geven we ook tegengas aan hen die vinden dat onze ontwikkelingsbijdrage omlaag kan. Zolang de helft van de wereldbevolking nog moet leven van 2 dollar per dag (inderdaad: hetzelfde bedrag dat wij neertellen om onze auto één uur in de stad te parkeren) zolang die wantoestand voortduurt is er geen enkel argument om onze hulp aan medemensen in het arme deel van de wereld te verminderen!

Wij gaan er verder vanuit dat er na alle geroep vanuit de Nederlandse politiek dat het zo écht niet verder kan in het Antilliaanse deel van ons koninkrijk, nu ook feitelijke stappen gezet worden om welvaart en welzijn voor de gewone mensen in de Antillen drastisch te vergroten, met respect voor het zelfbeschikkingsrecht van onze overzeese landgenoten.

Laat ik afsluiten.

Het beleid dat ons schaduwkabinet voorstelt sluit aan op wat heel veel mensen vinden in ons land. Het sluit óók aan op de D in de namen van de drie regeringspartijen, de D dus van Democratie. In een echte democratie is iedereen gelijkwaardig: rijk of arm, gezond of ziek, oud of jong, autochtoon of allochtoon. Daar moet de regering dus op worden afgerekend. Ons beleid sluit óók aan op de C van Christen uit de naam van de partij van de premier. De vraag is echter of de grootste partij van het land zich herinnert dat de man uit de Evangelieën zich meer thuis voelde bij de verschoppelingen dan bij de rijken en machtigen. Hij was het die het opnam tegen degenen die hun eigen handeltje belangrijker vonden dan het welzijn van alle mensen! Als de partij van de premier die letter C via de aangekondigde bezuinigingen verder laat verloederen, dan blijft slechts DA over.

DA, dat is - zoals u weet – een kruidenier in cosmetica en pilletjes om de pijn te verzachten. Hoe symbolisch....Sluit even je ogen en je ziet Jan Peter zó achter de toonbank staan.....

Maar hoho... val niet in slaap! Want de komende tijd hebben we wakkere mensen nodig. Om te beginnen aanstaande zaterdag al. Want – al ben ik geen koningin meer – dan ben ik wel bij het koninklijk paleis te vinden. Want zaterdag wordt daar, op de Dam in Amsterdam, de nationale ‘Keer Het Tij’-demonstratie gehouden. Ook het Osse comité Keer het Tij – Red de solidariteit, zal daar vertegenwoordigd zijn. Het lijkt me een mooie plek om elkaar weer te treffen. Om er samen op te hameren dat het ánders kan béter.

Desnoods doen we het de hele hete herfst lang. Met z’n allen.

Tot zaterdag!

De alternatieve troonrede is gebaseerd op de bijdragen van het schaduwkabinet-2003, bestaande uit: Paul van Buitenen, Europadeskundige; Raoul Heertje, standup comedian; Josine Junger – Tas, criminologe; Rob Limper, directeur Vereniging voor Openbaar Onderwijs; Remi Poppe, milieuactivist; Nanneke Quik – Schuijt, kinderrechtster; Geert Reuten, econoom; Kees Slager, schrijver; Cynthia Telting, actrice; Jeroen Zonneveld, journalist; Jan Zwanepol, voorzitter Landelijke Vereniging van Arbeidsongeschikten.